

Секція: Фінансові ринки

Параниця Надія Володимирівна

Старший викладач кафедри статистики

та математичних методів в економіці

Університет державної фіскальної служби України

м. Ірпінь, Україна

ВПЛИВ РИНКУ ІРО НА РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

З розвитком процесів глобалізації та підвищенням мобільності капіталу стає актуальним залучення капіталу через вихід на публічний ринок. Даний інструмент ще перебуває в стадії становлення, проте все більше промислових підприємств намагаються використовувати його у своїй стратегії. Ринок ІРО в Україні досить нове явище, він є сегментом фондового ринку.

Під ІРО (Initial Public Offering) розуміють перше публічне розміщення акцій підприємства, зване так само емісією, тобто вихід нової підприємства на фондову біржу. Компанія вперше випускає свої акції на ринок, і їх купує широке коло інвесторів [1].

У міжнародній практиці ІРО (Initial Public Offering) розуміється як первинне публічне розміщення акцій на фондовому ринку із участю підприємства-емітента, який використовує послуги професійних організаторів ІРО-андеррайтерів [2, с. 116].

За офіційним визначенням Нью-Йоркської фондової біржі (NYSE), ІРО (Initial Public Offering) – це випуск нових акцій, що здійснюється приватними компаніями з метою перетворення їх на публічні [1]. Відповідно до ст. 28 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», первинне публічне розміщення цінних паперів – це їх відчуження на підставі опублікування в засобах масової інформації або оголошення

будь-яким іншим способом повідомлення про продаж цінних паперів, зверненого до заздалегідь невизначеної кількості осіб [3].

Використання даного способу залучення коштів стало популярним через стрімкий розвиток даного ринку на заході. Розміщення акцій на фондовій біржі вже давно є одним з основних інструментів фінансування подальшого розвитку промислового сектору. Залучення фінансових коштів у ході IPO дозволяє підприємствам придбати необхідні для розширення активи, які вона не може придбати на власні кошти і на придбання яких вважає не вигідним брати кредит. При цьому IPO має ряд значних конкурентних переваг перед борговими інструментами залучення коштів. Насамперед, отримані в ході публічного розміщення акцій кошти не потрібно повертати інвесторам і за користування ними не потрібно сплачувати відсотки [2, с. 116]. По-друге, при проведенні IPO компанія проводить розміщення своїх паперів на фондовій біржі, а підприємства, включені в лістинг на біржі, зазвичай коштують дорожче своїх конкурентів, які залишаються не публічними. По-третє, у емітента з'являється історія на публічному фінансовому ринку, в результаті чого відбувається якісне поліпшення між підприємства в очах інвесторів. Згодом підприємствам буде простіше залучати кошти на інших сегментах фінансового ринку з меншими витратами і на кращих умовах [4].

Проте в Україні існує особливість у визначенні IPO, зараховуючи до нього та інші види публічного розміщення:

- розміщення підприємством, чий акції вже торгуються на біржі, додаткового випуску акцій на відкритому ринку – так зване до розміщення або, вторинне публічне розміщення (follow-on);
- публічний продаж великого пакета діючих акціонерів – secondary public offering (SPO);

- прями публічні розміщення від емітента (і силами емітента) безпосередньо первинним інвесторам, минаючи організований ринок – directpublicoffering (DPO).

Необхідно підкреслити, що в процесі проведення IPO інвесторам можуть бути одночасно запропоновані акції як додаткового (нового), так і основного випусків (IPO + SPO). Залежно від чисельності інвесторів, а також місця розміщення акцій, в іноземній термінології та практиці розрізняють:

- ✓ приватна пропозиція (PrivateOffering) – пропозиція (розміщення) акцій серед заздалегідь відомого вузького кола осіб на біржовому або позабіржовому ринку;

- ✓ пряме публічне розміщення (DPO, DirectPublicOffering) – пропозиція (розміщення) акцій силами емітента безпосередньо інвесторам, без залучення для розміщення андеррайтера [5].

Проаналізуємо сильні і слабкі сторони альтернативних IPO способів залучення інвестицій за допомогою SWOT-аналізу (табл.1).

Таблиця 1

Аналіз джерел залучення фінансового капіталу підприємства

Джерела залучення капіталу	Сильні сторони	Слабкі сторони
Вексель	<ul style="list-style-type: none"> • невеликі витрати випуску; • можливість використання в якості платіжного засобу; • сприяє формуванню публічної позитивної кредитної історії 	<ul style="list-style-type: none"> • вимагає погашення та сплати відсотків; • як правило, носить короткостроковий характер (до 3 років)
Власні кошти акціонерів	<ul style="list-style-type: none"> • простий і дешевий спосіб залучення фінансування; • відсутня боргове обтяження 	<ul style="list-style-type: none"> • обмеження в обсязі залучення
Кредит	<ul style="list-style-type: none"> • можливість використання гнучкої кредитної лінії; • простота в оформленні; • відсутність супроводжуючих витрат 	<ul style="list-style-type: none"> • вимагає заставного забезпечення; • цільове використання
Облігації	<ul style="list-style-type: none"> • можливість залучення великих сум; • є відносно ліквідним папером; 	<ul style="list-style-type: none"> • вимагає реєстрації; • зворотність і сплата купонного доходу;

	<ul style="list-style-type: none"> • можливість управління кредитним портфелем (за допомогою купівлі продажу власних ЦБ) 	<ul style="list-style-type: none"> • вимагає відкритості та прозорості підприємства; • вимагає тимчасових витрат
IPO	<ul style="list-style-type: none"> • залучені кошти складають власний капітал підприємства; • немає необхідності повертати залучені кошти інвесторам; • доступ до широкого кола інвесторів через фондовий ринок; • джерело довгострокового фінансування; • можливість визначити реальну ринкову вартість акцій і реалізувати частину вартості акціонерної власності; • немає необхідності в обов'язкових щорічних дивідендних виплатах (по звичайних акціях). 	<ul style="list-style-type: none"> • високі тимчасові витрати; • дотримання ряду строгих вимог фондових бірж; • значні фінансові витрати, включаючи винагороди консультантам і андеррайтерам; • ціна розміщених цінних паперів залежить від кон'юнктури ринку в період розміщення; • котируємі підприємства повинні виконувати низку суворих вимог законодавства про цінні папери та правил бірж.

Необхідно відзначити, що жоден з поданих альтернативних способів залучення значних фінансових коштів не здатний вирішити навіть малу частину завдань у порівнянні з IPO. Якщо уважно вивчити плюси і мінуси альтернативних джерел фінансування, то можна прийти до висновку, що всі вони можуть і повинні використовуватися в залежності від цілей, поставлених керуючими підприємством. Саме за рахунок вибору найбільш оптимального джерела фінансування і досягається ефективність використання залучених коштів.

На нашу думку значні інвестиції можна залучити використовуючи ринок IPO. В результаті проведення IPO підприємства знаходить ринкову вартість (капіталізацію), що особливо актуально для промислових підприємств України, які, як правило, мають занижену в порівнянні з зарубіжними аналогами капіталізацію. У результаті виникнення у підприємства– емітента історії на публічному фінансовому ринку в інвесторів виникає краще розуміння емітента, специфіки його діяльності та його ризиків.

Література:

1. NewYorkStock Exchange [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nyse.com/>.
2. Варналій, З. С. Сучасний стан та динаміка публічних розміщень акцій вітчизняних компаній на міжнародних ринках капіталу [Текст] / Захарій Степанович Варналій, Роман Олексійович Анзін // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 20. – С. 114-122. – ISSN 1993-0259.
3. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України (від 23.02.2006№ 3480-IV //ВВР — 2006_31) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi_bin/laws/main.cgi?nreg=3480_152.
4. Духненко В.Б. IPO от «А» до «Я»: справочник эмитента / Духненко В.Б., Шапран В.С., Корнелюк Р.В. – К.: ООО «Академпресс», 2007. – 120 с.
5. Федоренко В.Г. IPO як альтернативна форма інвестування на глобальних ринках капіталу/ В. Г. Федоренко, Т. Є. Воронкова // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 22. – С. 4–8. – Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2012_22_3